

Oglašavaju i račinaju se na temelju
običnog cienika ili po dogovoru.

Nevi za predbodržbu, oglase itd.
Istaknu se naputnicom ili polož-
icom pošt. štabonice u Beču
na administraciju iste u Puli.

Kad narudbe valja točno oz-
načiti ime, prizme i najbliže
poštu predbodržnika.

Who ist na vremenu ne primi,
takva je javi odpravnosti o
otvorenem piemu, za koji se
za plača poštarna, tako so iz-
vani napis "Reklamacija".

Gospodnjeg računa br. 87-849.

Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mandić. — U nakladi tiskare Ladinja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Vi. Crocera br. I. II. III.).

Hrvatsko-slovenski klub u Beču.

Prije otvorenja.

Zastupnici na Bečkom parlamentu bili su pozvani, da dne 17. ovog mjeseca započnu svoj rad.

Sabotu dne 8. srpnja sastali su se u Trstu naši zastupnici Spinetić, Ladinja i Mandić te Gregorin od Gorickoga Krasa i Rybar od trčanske okolice, kako najbliže od našega naroda i od više godina skupni borci za Hrvate i Slovence Trsta i Istre. Sastali su se da se pogovore, kako će se vladati u nastajućem djelovanju u Beču. Svi pet, kao jedan, bili su osvođeni, da treba pokusati sve moguće, da se čim više zastupnici od našega naroda iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Koruške i Stajerske, — pače ako ikako moguće — da se svi nadaju na okupu u jednom kolu u parlamentu Bečcon, jer tamo je od svih naroda Austrije 516 zastupnika, a od toga naših u svemu 37, pak još ako se ovi pocjepuju i svaki na svoju stranu potegne, što mogu učiniti? Škapa budušto, a razdrobljeni ništa.

Dan prije onog pogovora u Trstu, prije je zastupnik Ladinja pismo od zastupnika Iva Prodanu iz Zudra, koje kaže da je želja u Dalmaciji, da se hrvatski zastupnici pravaši slože sa Slovencima okupljenim u bivšem "Slovenskom klubu" i da su pravaši iz Dalmacije voljni dogovarati se tom sa hrvatskim zastupnicima iz Istre.

Naših pet gore spomenutih, recimo tako "Primoraca", zaželio je više, nego li je Prodan pisao: zaželio je, da se, ako je ikako moguće, slože u Beču i ostali Dalmatinski zastupnici, koje čemo zvati "Ivčevičeva skupina" i svi drugi Slovenci, pak su prema tomu pisali Prodanu i Ivčeviću u Dalmaciju, da bi se svi zastupnici iz Dalmacije nasli u nedjelju 16. srpnja (dan prije otvorenja parlamenta) u Beču na pogovoru. U tom smislu govorio je Spinetić sa Ivčevićem dne 11. srpnja na Ricci.

Medutim stigao je poziv od ministra predsjednika barunu Gauscha zastupniku (Dalmacija), Rybaku (Trst) i Lajdinu (Istra), da želi govoriti s njima prije otvorenja i molio ih, da bi se našli u sredu 12. srpnja u Beču na pogovor po podne isteg dana.

Tako je i bilo i tu su sada spomenuta tri zastupnika imali zgodu, da se medju sobom pogovore o pitanju združenja. To su učinili, pak je iz tih razgovora već prije nedjelje pred otvorenjem bilo jasno, da se svi dalmatinski zastupnici neće složiti.

Pao već subotu 15. srpnja, hrvatski slovenski klub, to jest, svi slovenski zastupnici izm dvojice "Primorja" i izm ljubljanskog, njih 20 na broju, i s pravasa iz Dalmacije: Dullibić, Perić, Prodan i Sesardić, složile su u skupni klub, kojem su dali ime "Hrvatsko-Slovenska zajednica". Program joj je onaj, po kojem se je ravno prijašnji slovenski klub, a u državo-

pravnom pogledu, bar za hrvatske članove zajednice.

Uvojen je program hrvat. "stranke prava", koji kaže, da se sva naše krajine združe sto tesnije, da nebudem razdrobljeni na tolikevladavine i razne zakone, koje nam sadu nameću Talijani, Madjari i Niemci i da se lagle opreme navali tih naroda. I Slovenci onog smjera, koji sada ima pretežnu moć u Kranjskoj, izjavljuju zadnje doba češće, nego li prije, da i oni gredu za tim, neka se ujedinimo svi Hrvati, Srbi i Slovenci, što smo ukrnu Habsburga.

Usuprot nesporazuma među Dalmatinicima sastali su se naši zastupnici Istre, Trsta i Goričkoga Krasa, nedjelju pred otvorenjem parlamenta i sljedeći dan, sa dalmatinskim zastupnicima Ivčevičeve skupine i sa ljubljanskim Ravnikarom nebuli se u isto način, kako bi se ujedinili svi zastupnici Slovenije, Hrvati i Srbi u parlamentu. Ali uzalud, oni izjavile, da ovako u kratko doba rata teške izborne borbe u pokrajini između jednog i drugog snjera, nebi mogu biti u vezi s onimi drugimi slovenskim i hrvatskim zastupnicima, barem *sada ne*, iako su želju, da bi se naših pet pridružiti opma i da im tako sedam ujdu u Dalmaciju (među kojim dva Srba) i naših pet, te ljubljanski zastupnici, uzpostavili prijašnji klub "Sveči pazuši Slavena".

Naši su zastupnici zooli, da ta prijašnja parlamentarna skupina nije mnogo keristila

priprema je po broju iz početka prijašnjeg zasjedanja bila jaka od "Slovenskoga" — slično kako su ga navodno nazivali "Susterićevoga" klubu, pak nisu mogli pristati

na obnovu "Sveči pazuši Slavena", koja

bi sad još manje koristila, kad bi u njoj

same traujst elanova; dečim su u

Baćkom parlamentu, to jest "Hrvatsko-

državnu klubu" bila već dvadeset i četiri

zastupnika za koje se znade, da će, u od-

lučnom času, svi stajati kao jedan za ono,

sto spoznaju da je pravo. A baš tega se, sada:

sada hoće više nego ikada u parlamentu.

Tako je stanje bilo na 17. srpnja, kad

se je otvorio parlament.

Otvoreno parlamenta. — Novi klub.

Dne 17. srpnja bio je otvoren novo izabrani parlament. Zastupnici raznoreda stvorili su svoja ujedinjenja. U "poljskom kolu" sjedi iz Gauciju gorljiv katolički, Jare, Hladnik, Krek, Pogačnik, Povše, Susterić, Žitnik.

U "Kranjskoj": Denšar, Gostimčar, Jan-

ković, Korošec, Pišek, Roskar, Verštešek

7. Iz Trsta: Rybat.

Naših pet Primorskog zastupnika, posle

pogovora s Ivčevičevom grupom i Ravnikarom, bili su se sastali već 16. srpnja po

po podne sami, i odlučili stvoriti svoj klub, to jest "hrvatsko-slovensku zajednicu

uveči skupine, i izričitim zadaćom, da učrada

u taj sočev sluge takodjer drugi jugoslovenski zastupnici, koji su izabrani na na

rodnom programu. To su rokli na dan

otvorenja tim zastupnikom, i poteli dogovorati sa predstavnicima hrvatsko-slovenske

zajednice. Slijedećega dana dosegao se je sporazum, koj je našao izraza u sljedećoj izjavi:

"Dr. Gregorin, Dr. Ladinja, Prof. Mandić, Dr. Rybat i Prof. Spinetić stupaju kao "Narodni klub" u svezu sa "hrvatsko-slovenskom zajednicom, s kojom tvore na-prama vlasti i drugim parlamentarnim skupinam jedinstvenu parlamentarnu i takmičku jednotu pod imenom "Hrvatsko-slovenski klub".

Smatraju kao dogovorno, da će se jedan predsjednik "hrvatsko-slovenskog kluba" izabrati iz elanova "Narodnog kluba"; i pridružiti si autonomno postupanje u pitanjima, koja se tenu njihovih izbornih kultura.

U svim pitanjima koja spadaju u djelokrug "hrvatsko-slovenskog kluba" odlučuje, što se u istom samo po sebi razumije, načelo vecne".

Dakle naši Primorski zastupnici osnovali su svoj vlastiti "Narodni klub", te se zadržali sa hrvatsko-slovenskom zajednicom u hrvatsko-slovenski klub, osiguravši u njemu upliv, pridržavši si samostalni postupak u putanjima njihovih izbornih kultura, i postavljivši si zadacima ugraditi, da i drugi jugoslavenski zastupnici stupaju u taj klub, kojemu bi se eventualno promjenilo ime.

Predsjednikom "hrvatsko-slovenske zajednice" je po broju iz početka prijašnjeg zasjedanja bila jaka od "Slovenskoga" — slično kako su ga navodno nazivali "Susterićevoga" klubu, pak nisu mogli pristati

Dr. Šusterić je ujedno predsjednik a ostala

spomenuta trojica jesu podpredsjednici

bi, same traujst elanova; dečim su u

Baćkom parlamentu, to jest "Hrvatsko-

državnu klubu" bila već dvadeset i četiri

zastupnika za koje se znade, da će, u od-

lučnom času, svi stajati kao jedan za ono,

sto spoznaju da je pravo. A baš tega se, sada:

1. Iz Dalmacije: Dullibić, Perić, Prodan, Sesardić.

2. Iz Goričke: Gregorin, Gregorčić, Fon.

3. Iz Istre: Ladinja, Mandić, Spinetić.

4. Iz Koruške: Grafenauer.

5. Iz Kranjske: Denšar, Gostimčar, Ja-

ković, Korošec, Pišek, Roskar, Verštešek

U "Hrvatsko-slovenski klub" spadaju

članovi izbori, a u istom se eventualno promjenjuje.

Državopravne ograde.

Po davnom običaju protištane su u toj

sjednici takozvane državopravne ograde,

kojima se zastupnici jednoga naroda ograđuju

da oni tim, sto stupaju u državni

sabor neće da prejudiciraju državopravnom

stanovništu svoga naroda prema austrijskom

parlamentu. Prva takva egrada proglašana

je uime svih deskih zastupnika.

Rusini ili Ukrajinci traže u svomigratnoj gradit,

da bi se drevne pokrajine njihove Halič i

Vladimir sa susjednom Bukovinom sjedi-

ju u jednu rusinsku pokrajinu.

Ograda dalmatinskih Hrvata govori o

tom kako Dalmacija sačinjava dio kralje-

vine Hrvatske te ako dalmatinski zas-
tupnici sudjeluju u austrijskom parlamentu,

to neće oni da tim prejudiciraju državo-

pravnom položaju kraljevine Dalmacije.

Ovoj egradi pridružuju se i sibski

zastupnici Dr. Batjak i Dr. Vukotić iz

Dalmacije izjaviv, da teže i oni za sjedi-

šte podpredsjednika i sedmajst bilježnika

ili tajnika i drojice reditelja.

Predsjednikom bijate izabran po dogo-

voru velikih stranaka član-njemacko na-

rodnoj savetu Dr. Sylter.

Novozabrani predsjednik izrekao je

kratak govor, u kojem je naglasio da će

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

— Slogom rastu male crvari, a ne slogom sve poljvar! — Narodna poslovica. —

Izlaži svakog četvrtka
o podne.

Nedjeljani dopisi ne se vraćaju
u podpisnicu ni tiskatu, a
ne frankirani ne primaju.
Predplatni na postaru stoji
10 K u obče, 5 K za sečake
ili K - 5, odn. K - 2-50 na
pol godine.

Izvan carevine više poštara
Plata i utučaja se a Puli.
Prejedini broj stoji po b., raz-
stali su u h., kol u Puli, to h.
izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se
u »Tiskari Legion« i dr. (Via Giolla
br. 1), kamo neka se nazovljeva
sva poslova i predplate.

se držati strogo poslovog reda, da će biti nepristran, te je zamolio podporu svemu stranaku.

Potpredsjednicima bijahu zatim izabrani: Dr. Covoč, član talijanske pučke stranke iz južnog Tirola, Dr. German, član poljačkog kluba, Pernerstorfer, član njemačko-socijaldemokrata, Pogačnik, član hrvatsko-slovenskog kluba, Juckel, član njemačke kršćansko socijalne stranke, Romančić, član rusinskog kluba i Zdarsky član češkog kluba.

Medju bilježnicima nalaze se i jugoslavenski zastupnici Benković i Tresić, a jedan od redatelja je i Hrvat Dr. Sesardić.

Predlog i upiti.

U toj su sjednici naši zastupnici podnesli više prešnih predloga za ublaženje bledie uslijed tuge, povodnje, vatre itd. te raznih upita među kojima i onaj zastupnika Mandića radi nečovjekog postupanja oružnika sa jednim našim izbornikom na izbornoj sekciji u dolnjih Škocijama.

Priča o sukobu.

Kadno je na koncu te sjednice prihodio predsjednik dnevni red za buduću sjednicu (za utorku) staviv na prvo mjesto prvo čitanje osnove o uredjenju Austro-Ugarske banke, ustali su socijaldemokrati proti tomu tražeći, da se stavi kao prva točka dnevnoga reda njihov prešni predlog radi skupoče mesta. Taj je zahtjev izazvan prvi sukob između vladinih stranaka i opozicije te je doslo najprije do poimeničnog glasovanja a zatim do bučnih demonstracija u prilog socijalista sa strane njihovih prištaša na galeriji. Konačno je prihvaćen dnevni red što ga je ustanovio predsjednik.

Prva buduća sjednica t. j. četvrti obdržavati će se u utorku sa prvom točkom dnevnoga reda, prvo čitanje osnove o uredjenju Austro-Ugarske banke.

U Beču 25. jula 1911.

U današnjoj sjednici carevinskoga viceabavljeno je prvo čitanje vladine osnove o uredjenju Austro-Ugarske banke. Govorilo je pet zastupnika, a među njima i hrvatski zastupnik Biankini, koji je istaknuo želje Hrvata prema tomu novčanomu zavodu. Zilim je osnova upućena odboru od 51 lica. Govori se, da će biti izabran predsjednikom tog odbora naš zastupnik Dr. Laginja.

Iza toga govorio je ministar predsjednik označiv stanovište vlade napram prešnim predlozima o skupci mesta.

Zatim je počela razprava o prešnim predlozima gledje krvavih dogadjaja u Drobici u Galiciji.

U istoj sjednici predao je zastupnik M. Mandić šest prešnih predloga za državnu podporu po tuci čestecima občinama: Podgrad, Materija, Očiža-Klanc, Dekani, Marezige i Pomjan.

Gospodarski prepored.

Na svim stranama cijemo tužbe, da je današnji teško žirjeti. Promatramo li svijet oko sebe, vidjet ćemo, da su te tužbe opravdane.

Pogledajmo našega seljaka, kako radi, kako se muči i trpi, a kako živi, kako se hrani i odijeva. Ima kod nas u Istri tuge i nevolje, da svako plemenitiće srce mora zaplakati. Čemu plać, suze i tužbe, gdje pomoći treba? Zamislimo se dakle, kako se riešiti zla.

Nikakvo se zlo neda jednim mahom iskorijeniti. Bilo bi prema tome ludo i misliti na čudo neko, koje će nas iz naše nevolje izvesti. Svaki je svoje sreće kovač, pa moramo biti na čistu, da ćemo se svega zla rješiti samo mi sami svojom vlastitom snagom i pomoću božjom. Ta misao mora prodrijeti u srce i dušu svemu našemu narodu, jer bez toga napretka nema.

Snagu svoju moramo upoznati i omjeriti, a zatimemo točno, kad su im čeće ovorno privandrali. Nama nose „kulturnu“ a velika

upotrebiti, da svoja duševna i tjelesna im potreba da kultiviraju svoje „More“, dobra usavršimo i razmožimo. Nije to baš lishko, ali ako se ozbiljno zamislimo i stanemo učiti, spoznat ćemo, što spoznati želimo.

I svoja dobra, svoje bogatstvo treba poznati. Kakvo tužno bogatstvo, reći će nam koji, ta ja sam siromah, a siromaštvo svoje poznam dobro i predobro, jer me pritiše i mudri! Priznajemo, prijatelju, ali znamo i to, da i najveći siromah ima i neko bogatstvo, s kojim valja računati. Duševna dobra, polja, livade, sjenokošće, šume, vinoigradi, zdrave ruke i vrijeme kapitali su našega naroda. Vrijeme da, jer vrijeme je novac. Eto o svemu tome volja voditi računa.

Zaista se kod nas živi bez računa. Zašto li napredovati i gospodarski se preporoditi, morat ćemo se i u tom pogledu popraviti. Za svaki bi rad trebalo učiniti proračun i opračun — a iza svršenoga rada opračun. Proračun i opračun — a koji to do nas razumije? Tu i jest korijen našoj nevolji i zaprieka gospodarskog razvoja.

Što nije bilo, bit će: naš će narod i to razumjeti, samo ga valja s ljubavlju potući. Imademo, hvala Bogu, dosta učenih ljudi, sinova našega naroda, koji to znaju i znati moraju, pa im je svela dužnost, da to znanje po narodu prošire. Kod toga neka nitko nikada ne zaboravi, da treba dobrim primjerom prednjačiti. Imamo drugačiju, posuđujući i drugih zadruga po Istri, koje neka se pretvore u prave narodne škole za proračun i opračun. To će biti početak našega gospodarskoga preporda.

Talijanske novine Primorja.

Nema skoro dana u godini, a da nas naši Talijani ne napadaju u svojim novinama. Osobito se u tom ističu „Piccolo“ iz Trsta i „Giornalotto“ iz Pule. U članicima i u dopisima vrvi o našem divljačtu našoj nekulturi i sve, što se najgorega može reći. Oni, koji to pišu i sami zanudu, da najgadnije lažu, kad o nama govore.

Ali, ipak mora se i tomu razlog naći, a taj jest: Oni hoće time da zavaraju svoje ljudi i ovjede i u Italiji, i da svoje neku-

turnu i nepošteno djelovanje prikriju pred možebitnim prigovaranjem sa bud koje strane, ih vladine, ili postenih Talijana. U geslu: „Oscar tutto“ dosta je rečeno.

A da počemo prispodabljati naš narod i njihov narod u Primorju. Njihova dvatisetjeljna kultura izčezne. Naša inteligencija nadmašuje njihovo po kvaliteti koliko se hoće. Nas puk i njihov puk, kakve li razlike! A da smo mi imali, i da imamo razmjerno toliko škola koliko oni, mogli bi govoriti, da naša civilizacija je dvaput veća nego njihova. Sto vrijedi, da neko se hvali, da mu je cača bio ministrom, ako je on pastir! Danas se pita, sto inač a ne što si imao!

Samo jedan primjer kakvi su oni kulturnosci. Gospoda Talijani iz Pazina polaze

češće na izlete u hrvatske Novake — to je prva stanica iz Pazina prema Divači. Ta gospoda, kolovodje su Talijanske stranke u Pazinu. Čovjek bi držao koristit će onom našemu selu puno, ako ovakvi državilični kulturnosci medju naše ljudje zalaže. Alaj se varas! Pije se tu i previše, gospoda igraju „moru“ da

niti glas zvono ne čuješ, a moglo bi ti se dogoditi, ako si hrvat nemari ida si najmirniji čovjak na svijetu, da se nekoji i kamenom nabace na te. Krasne li kulture! A u politici kakvi su? Dva, tri talijana

hoće da zapovijedaju nad 2-3 tisuće Hrvata. Ako ne ide, jao, pakao nad njih. Noi, noi — a što — okožili se na nas račun i na našu najvreću stelu, pak sada bi htjeli samo gospodariti. Vele nama „stranieri“

im potreba da kultiviraju svoje „More“, „Paulane“, „Bumbare“. Ti kulturnosci nisu si kadi u Trstu niti školskoga zakona rastanak i odlazak. — Drugovi svećilištarci i bogoslovi pohrle na ovaj sastanak, da svr složio i odusevljeno pozdravimo najvjerni politički korak naših narodnih pravka: Laginja, Spinčića i Mandića. Stupajmo smjelo naprijed u radu po katoličku vjeru za nas mili hrv. istarski seljački dom.

Zabava česko-slavenskih kovinarskih radnika u Puli. U subotu dne 5. augusta t. g. priređuju „Narodni sjednjeni česko-slavenski kovinarski radnici u Puli“ u vrtu „Narodnog Doma“ veliku umjetničku i kabaretnu večer uz sudjelovanje českih umjetnika gg. Jos. Lud. Wanderer i Ladije Ladjanek, sa salonskim duetima, humorističnim i varietetnim predavanjima. Početak u 7^h, s. večer; glazba g. Tich-a; ulaznina K 1 po osobi, obitelj od 3 člana K 2^h. — Iza programa slobodna zabava; saljiva tombola.

Kolera pred vratima. Iz susjedne Italije — odakle nam dolazi po suds u naši Talijana svako dobro, unešena je i u naše strane nesretna kolera. U Dalmaciji i to u južnoj u Kotoru imali su vec tri slučaja i sve tri su osobe umrle. Ustanovljeno je, da su osobe, koje su na koleri oboljele i umrle došle u izravnim doticaj sa osobama ili predmetima dolazecim iz Italije.

U Trstu bilo je već do sada više slučajeva i više je osoba toj strašnoj bolesti podleglo. U tom gradu poduzeće su sve propisane mjere, da se prepreći daljnje širenje te pogibeljne kužne bolesti. Bojimo se samo, da su te mjeru nešto prekasno poprimljene. Poznato je naime svima, a to je dakle moralo biti poznato i c. k. austrijskim oblastim, da imade u gradovima Italije već dulje vremena mnogo slučajeva kolere. Za to su morali znati austrijski kousnici u pojedinim gradovima Italije, te je bila njihova sveta dužnost, da svoje predpostavljene na to upozore i na veću pažnju na granicama preporuči. Kad nos se žalibote nije na to do najnovijeg doba pazio.

Sada kad se već u Trstu kolera očito razsirila i uvriježila, poduzeće su oblasti u Puli nekoje mjeru, da se nebi uvezka ta posast u Pulu, ali mislimo, ipak još ne u tolikoj mjeri, da uvlačenje iste zaprije. Jednostavnim pregledanjem putnika, koji suvi dan dozate domaćim parobrodoma iz Trsta slabu ili nikako će se prepreći kolera, dok opet slobodno i bez zaprije ulazi dva put na tijedan talijanski parobrod iz Pulje i Mletaka, odakle je baš u Kotor i Trst unesenja ta počast. Dužnost je oblasti, da sve parobrode, koji dolaze iz okuženih krajeva, podvrgne strogoj preglebi i kontumaciji dok je još vremena ne da budu te mjeru poduzete tek onda kad se unese i u naš grad.

U Puli nema kolere. Prekjuter po poduze pronio se bio gradom glas, da se je na lojvorom parobrodu „Baron Gautsch“ pojavio slučaj kolere. U istinu kapetan tog parobroda kad je došao u podne u našu luku, obavjestio je lučku oblast, da je na putu iz Trsta parobrodski lečnik dr. Grabić oborio na sunčnjivim znakovima, koji odaju bolest kolere. Lučka oblast izaslala je na parobrod svog lečnika i naredila da se parobrod usidri podalje od obale na bovi i prekine svaki dodir parobroda s kopnom. Posto lučki lečnik nije mogao odmah konstatirati narav bolesti, da je po mjesnoj bolnici ispitati dejeke oboljelog i nakon ispitivanja se ustanovilo da dotični lečnik nije oborio od klere nego od običnog proljeva, na što je parobrod bio pripušten i obala, iskreca i ukreca putnike i prosledio svoj put za Dalmaciju. Vanjske novine domele su još brzozavne vesti, kao da se zbilja pojavio na „Baron Gautsch“.

Na medijum ne stoji, kada se vidjeti, a zatimemo točno, kad su im čeće ovorno privandrali. Nama nose „kulturnu“ a velika poslije podne je izlet u Kričen, a iz gornjih redaka.

„Lošinjski sokol“ se još plneči! Ivan Lovrić iz Malog Lošinja, c. i k. podčestnik ratne mornarice u miru, šalje nam neku vrstu ispravku, a u istinu pamlet, kojim se još hvali kako je ta „zvonka pljuska“ pala, i to ne iza ledja. Bočmanu Lovriću preporučujemo, da ovakove ispravke može poslati u koji talijanski list a ne u naš list, čime ako mu nije pravo, dajemo mu prilike, da se ogledamo na sudu. Prije pak nego li se podeliti hrvatsvom i napadati poštene i osvjeđene Hrvate, morao je bočman Lovrić, ako je htio da bude pošten i pravi Hrvat „lošinjski sokol“ (naneće prošti čarlatan), naučiti svoju djecu hrvatski jezik!

Voloski kotar:

Hey, pjer., Tamburačko i Gombalačko društvo „Istarska Vila“ u Kaštun. U nedjelju dne 3. rujna 1911. slavit će hrvatsko pjevačko, tamburaško i gombalačko društvo „Istarska Vila“ u Kaštunu desetgodišnjicu svoga opstanka, kojom će spojiti i razvije društvenog barjaka. Želja je naša, da bi ta proslava bila ne samo svečanost Kastav-grada već bi htjeli tomu danu dati značaj osobitoga sjaja, utisnuti bi mu htjeli žig sveopćeg blagdana, pretvorivši ga u pravu narodnu svečanost. Da se ta naša želja ispunji, t. j. da se blagdan naše Vile proširi i izvan grada Kastva i da proslava desetgodišnjice „Istarske Vile“ bude ujedno i proslavom mite nam hrvatske pjesme u Istri, obraćamo se pouzdano brojnim pjevačkim i drugim društvima, da bi svojom brojnom prisutnošću uveličali ugled hrvatske pjesme u ovoj pokrajini, povećali sjaj naše svečanosti i počastili naše društvo. Spomenuta će se svečanost prirediti pod otvorenim nebom dne 3. rujna, a u slučaju nepovoljnog vremena dne 8. rujna t. g. Potanji raspored objavit će se kasnije. Povizljivo naužljidjuje cijenjena društva, da izvole prisustvovati ovoj našoj svečanosti i molimo ih da se sigurnosu nadati odazivu. Ova društva pak, koja žele kod proslave aktivno sudjelovati nek nam izvole javiti točku koju kane izvesti. Ako bi koje ugledno društvo ili pojedinac želio zabititi u barjak naše Vile poseban čavao, molimo dottiene ili dotučnoga, da nam izvoli pripomati znak (monogram ili štenu) što bi ga se imalo urezati u čavao i to uz prios od najmanje K 10 za odnosni trošak. Sve ove podatke, nek se izvole prislati podpisanim odboru najkasnije do 1. kolovoza t. g. Pozivljeno Vas dakle ponovno da čim brojnjim prisustvovanjem povećate naš blagdan, da u društvu s drugom braćom pjevačima užijemo barem nekoliko sata nepomučenog veselja, da se uz zvukove ljudljene nam hrvatske pjesme upoznamo i zavolimo. — Odbor za proslavu desetgodišnjice i razvije barjaka „Istarske Vile“.

Koparski kotar:

Narodna čitaonica u Draguću. Od više vremena osjećali se potreba, da se u našem selu osnuje društvo, koje bi držalo na okupu i podrilo naše srušljivike. No pomankanje prostorija i druge nepriklike osporile su osnatak tukvog društva. Nakon prebrodilo su se sutekoče, te se zaključilo osnovati čitaonicu, kao najprikladniju i najpovoljniju organizaciju.

Toga radi obdržavala se u nedjelju 9. srpnja konstituirajuća skupština „Narodne čitaonice u Draguću“. Pravila primljena su po brojnim prisutnicima velikim odusjevljennjem, te su opstolana c. kr. načelniku mjestu na potvrdu. Svečano otvorenje čitaonice bit će početkom mjeseca rujna.

Naskorice otvorit će čitaonicu analfabetski tečaj. Pučka predavanja držat će se svake nedjelje poslije mise. Naravno da se neće zaboraviti na susjednu Grimaldu, jer je tamnošnje pučanstvo također zeljno pouke.

To se najbolje videlo kod proslave narodnog blagdana, gdje su mnogobrojni slušatelji pozorno pratili pojedine govornike. Na licima slušatelja opazio se, da je dobri zraca palo na plodno tlo. Preporučamo našoj inteligenciji, da nas moralno i materijalno podupre, jer naš položaj među našom zavedenom braćom nije baš tako lak, kako bi si tko mislio. Od dvojice kanibala nahuckana četa počinjava takva nedjela, koja nam jasno pokazuju demoralizaciju naših podrepnika. Tome treba već jednou na put stati, jer tako dalje ne smijeći. Na vama je, rodoljubi, da nam pomognete privesti taj jednou i zaglupljeni narod na prav put.

Analfabetski tečaj na Grimaldi. Kao lanjaki tako i ove godine otvorili su dragački djaci, članovi akad. fer. društva „Istre“, na Grimaldi tečaj za nepismene. Radošću moramo konstatirati, da se je ove godine broj polaznika podvostručio. Ta činjenica nek bude dokazom nekim pesimistima, da naš narod želi napredka i prosvjetje, samo treba zasukati rukave, pa na posao junak ko je.

Poželjno bi bilo, da se takov tečaj otvoriti u svakom istarskom seoci, jer skrozno ju vrijeme, da se nesretnom analfabetizaciju stane na put. Prosvjetom k slobodi!

Razne primorske vesti.

Naši zastupnici na radu u Beču. Na prvoj konstituirajućoj sjednici eurevinskog vijeća u petak 21. t. m. podnio je zast. Mandić sa drugovima na ministarstvu za zemljoprivredu interpelaciju radi nečovječnog postupka jednog oružnika u dolnjih Skofijah proti jednom slovenskom izborniku na dan izbora 18. junija t. g.

U slijedici od utorka 25. t. m. podnio je zast. Mandić sa drugovima prešni predlog za podršku i ublaženje bježe, nastale u občini Marezige, pošt. kotar Kopar, zbog toče i povodnje, koja je padala od 14. na 15. junija t. g. i uništila po cijeloj toj občini skoro sve poljske proizvode, namesto stete K 276.000, kako je to ustano vilo procjenjeno povjerenstvom, kojeg iskaz priložio je tom presnom prelogu. Radi toga postavlja naši zastupnici predlog:

„Visoka kuća moći izvoli zaključiti: Poživa se c. k. vlasta, da daje bezodstačeno procjeniti, ako to sve nije učinjeno, steče pronađenje od tuče i nadjeva u mjestnoj občini Marezige, te dade i opisati dužinom iz te ebene izravne poreze i komadno da pruži iz dižavnih sredstava izdrušu pod poru ponesrećenim za ublaženje bježe i to za bezvlačno provođenje tamo toh potrebitih osobito cestnih javnih radova.“

Bunkovni odjek. Kako namjavljuju iz Beča konstituirao se je bankovni odjek izabrao predsjednikom Dr. M. Lagom. Zastupnik Dr. Gregorij i Dr. Ribnik izjavili su iz „Narodnog kluba“ u Trstu, izstupaju su iz „Narodnog kluba“.

Promocija našeg zemljaka. U subotu dne 29. t. m. bit će na zagrebačkom sveučilištu promoviran na čast doktora prava naš zemljak i vatreni rođak g. Ivo Orbé, odjeljenski koncipient u Velikom, rodni iz Štivanu na otoku Cresu. Mladom doktoru i neustrašivom borcu za narodna prava naše srednje četrtice!

koja drži do zdrave noge koje, osudito, ako želi da nestanjuje, i pego i zadržati u izdrži opću makanju koju i bolo put, umjeti se zato za...
Hrvatsko-mjeđunarodni saponom Steklenperdi Lihenolich setor.

Marka koju na palici izrađujući i dr. Štruk i Č.

Komad po sopata daju se u svim ljekarnama, drugim i trgovinama parfumerija.

Gospodja

KRASNI I NEOPASNII VATROMETI I UMJETNI KRIES

ZA SVE MOGUĆE SVEČANOSTI DOBIVA SE U POJEDINIM KOMADIMA KAO I U RAZNIM ZBIRKAMA KOJE SADRŽAJU RAZNE VATRENE SLIKE, BENGAL, VATRE, PRASKAVCE, TOPOVE itd. KOD PRVE SISAČKE PYROTEHNICKE

TRGOVINE I. STJEPUŠIN, SISAK.

ILUSTROVANE CLEMICE ŠALEM SVAKOME BEZ-PLATNO NA ZAHTEV.

Odbor.

,CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palati, ugao Maruške i Preradovićeve ulice.

Podružnica u Trstu, via d-l Lavatoio br. 1. II. kat. Telefon br. 2594.

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novi Sad, Osijek, Rođaci i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. osiguranja manca.
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. Oslaganja zerađu (kuća, gospodarski zrada, tvornica).
2. Oslaganju pokretne (pokućstva, domaćinske robe, gospodarskih stopeva, blaga i t. d.).
3. Oslaganju poljskih plodina (žita, sijena i t. d.);

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zaštita ih imovina u svim odjeljima

K 2.519.068-21

Osoblje, temeljni glavni et K 800.000—

Glasnik o prehod prema s

prest. doma K 1.221.748.41

Ispred. vlastel. K 4.323.268.44

Sposobni posrednici i akyvizitori na

mješaju se uz vrlo povoljne uvjete.

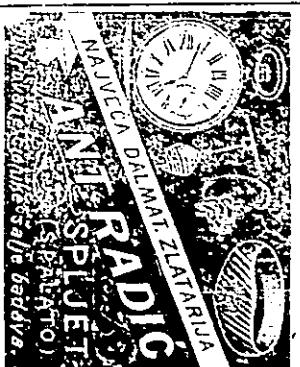

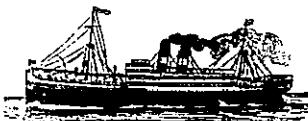
Petroleum kapljice.

Da želite vis. Kr. zemlje stavljan u pravom leđu, u novi i početnoj stručnjacima, a prokušan proti svima bolestima: Žudeci, crjeti, jetra, bubreg i slizena. Sa tajdom u obi samih svih sočiva, hlepki i keramice, te se preprečuju staklene, kaj i boljih od staklene, različiti i grozivi bolesti i u svim evinima. Ponosno svakom u posebljosti proizvodi, da su krovni i zdravstveni. Unatoč tvojim vlastitim organičnim zanimanjima.

FR. ŠULLER-A

ZAGREB, Vlaška ulica 1.

Austro-Amerikana

38 velika transatlantska parobroda.

Redovita brza služba za putnike i robu između Trsta, Grke, Italije, Španjolske, Sjeverne i južne Amerike. Odlazak iz Trsta:

I. pruga za putnike **Trst-New-York**, tičuć: Patras, Palermo, Alžir*) parobrod: **Argentina** . . . . 29. julijsa Almeria*)

II. pruga za putnike **Trst-Buenos-Aires**, tičuć: Split*, Gruž*, parobrod: **Laura** 20. julijsa Almeria, Las-Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Monte Video na polazku.

III. pruga za robu na sve strane sveta.

Preuzimljene izlete po sredozemnom moru s velikim parobrodima prekoatlantskih pruga na dvostruki vijak.

Služba se čini s novim i brzim parobrodima providjenim sa svim komfortom i brzojavom bez žica.

Za upute obratiti se na glavnog zastupnika za srednju Istru i Novak u Pazinu i na ravnateljstvo u Trstu, via Mollino Piccolo 2, II. (brzojavni: Novak — Pazin, Cosulich — Trst).

*) uvjetno.

VLASTI TI PROIZVODI!

Trgovina i radionica cipela
ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča svoje bogato skladište cipela za gospodu, gospodje i djeca uz umjerenu cijenu.

Postlužuje se i hrvatski.

Vanjske narudžbe obavljaju se točno uz pouzede.

Bogato skladiste cipela.

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Ravnateljstvo u Puntu.
Vlastito upravništvo na Rieci, Riva Cristofore Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. julijsa do 30. oktobra 1911.

Pruga: Punat-Krk-Rijeka.

svaki Utorak Subotu Nedjelja

prva podne 3.45 o.d. V PUNAT . . . . ↑ dol. 4.50

5.15 dol. Krk . . . . ↓ dol. 4.36

5.25 o.d. . . . . ↓ dol. 4.22

6.15 dol. Glavotok . . . . ↓ dol. 3.40

6.20 o.d. . . . . ↓ dol. 3.35

6.50 dol. Mahnska . . . . ↓ dol. 3.03

7. — o.d. . . . . ↓ dol. 2.58

7.45 dol. Omotaj . . . . ↓ dol. 2.10

7.50 o.d. . . . . ↓ dol. 2. —

8.45 dol. RJEKA . . . . ↓ dol. 12.55

Uvjeto pristajanje u Hrvatscima i Torkolama.

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

svaki Utorak Subotu Nedjelja	odl. i Dol.	Postaje	dol. i odl.	svaki Poned. Petak Subotu
prva podne				po podne
3.45	o.d.	V Baška . . . . ↑	dol. 10	
4.45	o.d.	Punat . . . . ↓	dol. 5	
5. —	o.d.		dol. 4.50	
8.45	o.d.	Rijeka . . . . ↓	dol. 12.55	

Uvjeto pristajanje u Staroj Bašti,
Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Rab i natrag.

svaki Utorak Subotu	odl. i Dol.	Postaje	dol. i odl.	svaki Govor. Subotu
prva podne				po podne
7.35	o.d.	V Rijeka . . . . ↑	dol. 7.20	
8.10	dol.	Opatija . . . . ↑	dol. 6.45	
8.20	o.d.	. . . . . ↓	dol. 6.35	
8.35	o.d.	Lovran . . . . ↓	dol. 6.20	
8.45	o.d.	BASKANOVA . . . . ↓	dol. 6.10	
12. —	o.d.		dol. 2.30	

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Baška i natrag.

Brza pruga: Rab-Lošinj-Mali Lošinj.

Svakog četvrtka tamo i natrag.

4.45 pr. p. o.d. RAB . . . . ↓ dol. 7.30 na večer
8.15 . . . . . dol. LOŠINJMALI . . . . ↓ dol. 4. po post.
1. Malom Lošinju priključak na pramohor brz-
Pruge Trst-Kotor. (S/S „Baron Gautsch“ i „Prinz Hohenlohe“.)

Pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Krk-Baška Rab i natrag.

svaki Utorak Subotu	odl. i Dol.	POSTAJE	dol. i odl.	svaki petak
prva podne				po podne
7.35	o.d.	V Rijeka . . . . ↑	dol. 7.20	
8.10	dol.	Opatija . . . . ↑	dol. 6.45	
8.20	o.d.	. . . . . ↓	dol. 6.35	
8.35	o.d.	Lovran . . . . ↓	dol. 6.20	
8.45	o.d.	BASKANOVA . . . . ↓	dol. 6.10	
12. —	o.d.		dol. 2.30	

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjeli i natrag.

svaki Utorak Subotu	odl. i Dol.	POSTAJE	dol. i odl.	svaki petak
prva podne				po podne
10.30	odl.	V Rijeka . . . . ↑	dol. 7.20	
11.05	dol.	Opatija . . . . ↓	dol. 6.45	
11.15	odl.	. . . . . ↓	dol. 6.35	
11.35	dol.	Lovran . . . . ↓	dol. 6.20	
11.40	odl.		dol. 6.10	

Uvjeto pristajanje u Malom Lošinju, luka sv. Martin.

Uvjeto pristajanje u Punu i Staroj Bašti.

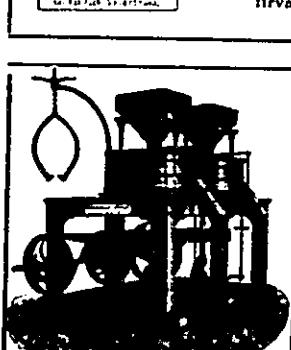
Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

utorak	petač	odl. i dol.	postaje	dol. i odl.	srijeda	subota
prva podne	prva podne				po podne	po podne
7.35	prva podne	odl.	V Rijeka . . . . ↑	dol. 4.15		
8.10	11.05	dol.	Opatija . . . . ↑	dol. 4.25	3.40	
8.20	11.15	odl.	. . . . . ↓	dol. 4.15	3.30	
9.40	12.35	dol.	Bell . . . . . ↓	dol. 2.95	2.10	
9.50	12.45	odl.		dol. 2.45	2. —	
10.40	1.35	dol.	Merag . . . . . ↓	dol. 1.55	1.10	
10.50	1.45	odl.	Krk . . . . . ↓	dol. 1.45	1. —	
11.20	2.20	dol.		dol. 1.20	12.20	
11.30	2.25	odl.		dol. 12.55	12.10	
po podne	po podne				prva podne	prva podne
1.20	—	odl.	Rijanova . . . . . ↓	dol. 11.25	—	
2.20	4.20	dol.	Rab . . . . . ↓	dol. 9.25	—	
3.40	4.45	odl.	. . . . . ↓	dol. 9.15	—	
4.05	5.10	dol.	Lea . . . . . ↓	dol. 8.50	—	
4.10	5.20	odl.	. . . . . ↓	dol. 8.40	—	
5.20	5.10	dol.	Veli Lošinj . . . . . ↓	dol. 7.15	9.20	
5.30	5.40	odl.		dol. 7.15	9.10	
5.40	5.50	dol.	Mali Lošinj . . . . . ↓	dol. 6.55	9. —	
5.50	7.40	odl.	Egnezine . . . . . ↓	dol. 6.45	8.45	

* Luka Sv. Marija

Uvjeto pristajanje u Punu i Laparu.

Iznajmljivanje se predstavlja pravo — prema otgovarajućem — promjeni praviljenog rota.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVNI

uljarski strojevi, motori, gospodarski strojevi u najboljoj izradi i najjeftinije izradjeni, priredjeni za svaku lin.

Mnoga poduzeća po nama uređena u prometu.

Ponude, proračuni na zahtjev badava i bez poštarine od

technicke poslovnicu

EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolò 2/b.

Dobivaju se podpune opreme za sva obrtnička i industrijalna poduzeća.

Dopravljanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.